

Synpunkter på remissen Stärkt kvalitet och likvärdighet i fritidshem och pedagogisk omsorg

Lärarnas Riksförbundet har beretts tillfälle att inkomma med synpunkter på rubricerad remiss. Förbundet begränsar remissvaret till de förslag som berör fritidshemmet. Förbundet kommer i närtid att lägga fast en aktualiserad politik för fritidshemmet, varför detta remissvar hålls relativt allmänt.

Övergripande synpunkter

Utredningen berör flera viktiga aspekter för hur fritidshemsverksamheten skulle kunna stärkas. Men förslagen är på en alldeles för stor detaljnivå, och flera av dem skulle innebära att Skolverket skulle behöva utöka vissa av sina enheter avsevärt, endast för att uppfylla önskemålen från föreliggande utredning. Det är inte realistiskt.

Förbundet anser att regeringen behöver ta ett samlat grepp kring fritidshemsverksamheten genom att noga analysera verksamhetens uppdrag och dess koppling till grundskolan. Utifrån detta behöver säkerligen en del satsningar göras för att öka fritidshemmets kapacitet och kvalitet, men då gäller det att prioritera knappa resurser rätt. Man behöver också bestämma sig för vem som egentligen ska ha ansvaret för fritidshemmet. Enligt förbundets mening är fritidshemmet en kommunal angelägenhet, inte en statlig. Fritidshemmet har ett annat syfte än grundskolan och det behöver tydliggöras när frågor om fritidshemmet hanteras.

Förbundet väljer att lämna de flesta av utredningens förslag okommenterade. Förbundet anser inte att förslagen är felaktiga, men de bör inte stå på statens prioriteringslista. Grundskolan har ett skarpt kunskapsuppdrag, förmedlat genom kursplanerna, som riktar sig till alla skolpliktiga elever. Apropå förslagen i föreliggande utredning handlar det om att de specialpedagogiska insatserna ska fungera som tänkt, att gruppstorlekarna måste balanseras bättre med hänsyn till elevsammansättning, med mera. Här behövs mer resurser till grundskolan och det måste prioriteras framför fritidshemmet.

Däremot ställer sig förbundet uttryckligen positivt till förslaget om att stärka läroplanen för fritidshemmet, utifrån den verksamhet som fritidshemmet ska bedriva.

Förbundets allmänna politik kring fritidshemmet handlar om att verksamheten ska ge barn och unga en meningsfull fritid, men också att den så långt det är möjligt, och passar med uppdraget, ska stärka arbetet i grundskolan. Det handlar om att personalen ska ha rätt utbildning och att elever i störst behov av fritidshem ska kunna få det.

Lärarnas Riksförbunds synpunkter på utredningens förslag

Lärarnas Riksförbund avstyrker:

- Att kravet på att personer som vill utbilda sig genom VAL måste vara verksamma lärare i fritidshemmet tas bort. Förbundet vill här hänvisa till resonemanget i sitt yttrande över promemorian Fler obehöriga lärare och förskollärare ska kunna nå en behörighetsgivande examen genom VAL (U2019/03260/UH, vårt dnr 128/19).
- Att specialpedagogiskt stöd även ska omfatta fritidshemmet. Fritidshemmet har inte det ansvar för elevernas måluppfyllelse som grundskolan har, och förbundet kan konstatera att arbetet med specialpedagogiska insatser inte fungerar tillräckligt väl i grundskolan. Resurserna måste alltså prioriteras till grundskolan.
- Att befintliga statsbidrag som rör exempelvis karriärlärare och lärarlönelyft även ska gälla fritidshemmen. Dessa statsbidrag är redan in-tecknade och utformade för skolan.

Lärarnas Riksförbund föreslår följande:

- Det är viktigt att olika skolformer och verksamheter har tydliga uppdrag och att ekonomiska resurser utformas med just detta i åtanke. Förbundet har tagit fram en finansieringsmodell för grundskola och gymnasieskola som innebär att staten tar ansvar för såväl finansiering som resursfördelning av undervisningskostnaden. Det är förbundets uppfattning att resurser till fritidshemmets verksamhet, som till skillnad från grundskolan inte är kursplanestyrd och där undervisningsbegreppet av naturliga skäl har en bredare tolkning, ska hållas åtskild från grundskolans resurser. Därmed inte sagt att grundskolan och fritidshemmet inte kan samverka mycket tätt, liksom att lärare i fritidshem naturligt kan undervisa i båda verksamheterna.

Då fritidshemmet både har ett uttalat omsorgsuppdrag och ett mer allmänt pedagogiskt uppdrag bör det vara ett kommunalt ansvar. Resurser och satsningar på fritidshemmet bör i huvudsak vara en kommunal angelägenhet. Förbundet vill därför uppmana staten att låta kommunerna ansvara för fritidshemmen fullt ut, vilket också innebär att lönesatsningar och karriärsatsningar ska vara kommunala angelägenheter. En renodling av ansvar och uppdrag leder till bättre verksamhet liksom bättre samarbete mellan olika verksamheter.

Stockholm 28 september 2020

LÄRARNAS RIKSFÖRBUND

Åsa Fahlén
Förbundsordförande

Olof Lundborg
Senior utredare